

سرشناسه	هاشم نژاد، حسین، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	سیری در اندیشه اسلامی (۱)/ حسین هاشم نژاد.
مشخصات نشر	شیراز: شاهچراغ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۲۵۰۰۰ ریال: ۹-۹۰-۲۶۳۲-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۴۶ - ۲۴۸؛ همچنین به صورت زیر نویس.
یادداشت	واژه نامه
موضوع	تعلیمات دینی
موضوع	اسلام -- بررسی و شناخت
موضوع	خدشناسی
رده بندی کنگره	BP ۷ / ۷/۵ ۱۶ س ۹۳ ۱۳۸۸
رده بندی دیویی	۲۹۷/.۰۷
شمار کتابشناسی ملی	۱۹۵۹۶۰۰

سیری در اندیشه اسلامی (۱)

مؤلف: دکتر حسین هاشم نژاد (عضویت علمی دانشگاه تهران)

ناشر: انتشارات شاهچراغ

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۲۴۸ صفحه رقعی

لیتوگرافی: المهدی

چاپ: طه

شابک: ۹-۹۰-۲۶۳۲-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

سیری در اندیشه اسلامی (۱)

• حسین هاشم نژاد

www.ketab.ir

«اللهم صل على محمد وآله الطيبين الطاهرين»

تقدیم به امام رئوف

حضرت علی ابن موسی الرضا (عید السلام)

این کتاب طبق نامه شماره ۸۶/۸۲۴۰ معاونت امور اساتید و دروس معارف
اسلامی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، مجوز تدریس در
دانشگاهها و مراکز آموزش عالی دارد.

فهرست عناوین

مقدمه ۱۵

گفتار اول

➤ مسئله ایمان ۱۷

چیستی ایمان ۱۷

شدت و ضعف‌پذیر بودن ایمان ۱۸

رابطه ایمان با علم ۲۰

نشانه‌های ایمان ۲۱

موضوعات ایمان ۲۱

تبعیض در ایمان ۲۲

اهمیت و ارزش ایمان ۲۲

راههای تقویت ایمان ۲۴

آسیب شناسی ایمان ۲۵

(۱) گناهان ۲۵

(۲) همنشینی با افراد سُست ایمان و پیوسته گنهکار ۲۶

ایمان پایدار و ایمان ناپایدار ۲۶

عوامل تثبیت کننده ایمان	۲۸
لذت ایمان	۲۸
ایمان و عقلانیت	۲۹
نقد و بررسی	۳۰
موضوعات برای پژوهش و گفتگو	۳۳
منابع برای پژوهش و مطالعه بیشتر	۳۴

گفتار دوم

۱. مطرودین بارگاه قدس الهی	۳۵
مقدمه	۳۵
چیستی کفر	۳۶
کفر از منظر قرآن کریم	۳۷
شرک	۳۸
پیامدهای کفر و شرک	۳۹
نکته مهم	۴۱
علل گرایش به کفر و الحاد	۴۳
(۱) فقدان شناخت لازم و کافی	۴۳
۱-۱) از طریق عقل	۴۴
۱-۲) از طریق وحی	۴۵
۲) حس گرایی	۴۶
۳) بی تقوایی و لغزش های اخلاقی	۴۷
۴) فقر	۴۹
۵) ناسازگاری گفتار و رفتار	۴۹
۶) بی عدالتی توأم با داعیه دین داری	۴۹
موضوعات برای پژوهش و گفتگو	۴۹

منابع برای پژوهش و مطالعه بیشتر ۵۰

گفتار سوم

➤ خداشناسی ۵۱

انقسام خداشناسی ۵۱

ضرورت خداشناسی فلسفی ۵۳

خدا شناسی در تاریخ فلسفه ۵۴

خداشناسی فلسفی در جهان اسلام ۶۰

نمونه‌هایی از براهین عقلی خداشناسی ۶۱

برهان امکان و وجوب ۶۱

خداشناسی عرفانی ۶۵

تجربه دینی ۶۶

نمونه ای از تجربه دینی ۶۷

موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۶۸

منابع برای مطالعه بیشتر و پژوهش ۶۹

گفتار چهارم

اعتبار خداشناسی دینی ۷۲

اهمیت خداشناسی دینی ۷۲

آیا وجود خداوند نیاز به اثبات دارد؟ ۷۴

شایستگی دل ۷۶

نقش عقل در خداشناسی ۷۸

خداشناسی در آینه روایات ۸۱

موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۸۱

منابع برای مطالعه بیشتر و پژوهش ۸۲

گفتار پنجم

۸۳	➤ توحید
۸۳	مقدمه
۸۴	توحید نظری
۸۴	توحید عملی
۸۴	توحید ذاتی
۸۴	برهان بر یگانگی خداوند
۸۶	احدیت خداوند
۸۶	توحید صفاتی
۸۶	توحید افعالی
۹۱	توحید تشریفاتی
۹۴	پیامدهای توحید
۹۶	توحید عبادی
۹۶	توحید حی
۹۸	تفسیرهای متفاوت از توحید
۹۹	موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۱۰۰	منابع برای مطالعه بیشتر و پژوهش

گفتار ششم

۱۰۱	اهمیت شناخت صفات خدا
۱۰۱	اهمیت نظری شناخت صفات الهی
۱۰۳	اهمیت عملی شناخت صفات الهی
۱۰۴	نقش شناخت صفات الهی در پیراستن ردائل اخلاقی
۱۰۶	فوائد عملی توحید افعالی
۱۱۱	تفکر در صفات الهی و ارتقاء معنویت

- راههای شناخت صفات الهی ۱۱۴
- (۱) روش تحلیل عقلی ۱۱۴
- (۲) روش نقلی ۱۱۵
- موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۱۱۵
- منابع برای مطالعه و پژوهش ۱۱۶

گفتار هفتم

- عدل الهی ۱۱۷
- چیستی عدل ۱۱۷
- عدل الهی ۱۱۸
- (۱) عدل به معنای تکلیف و وجودی ۱۱۸
- (۲) عدل به معنای اسطوره‌ای ۱۱۹
- (۳) عدل در تکلیف ۱۲۱
- (۴) عدل در جزاء ۱۲۱
- پاسخ به چند پرسش ۱۲۱
- دو منشاء اصلی شبهات عدل الهی ۱۲۸
۱. تمایز قائل نشدن بین کمال حقیقی و کمال مجازی ۱۲۸
۲. عدم توجه به ناچیز بودن دنیا در مقابل آخرت ۱۲۹
- موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۱۳۰
- منابع برای مطالعه بیشتر و پژوهش ۱۳۰

گفتار هشتم

- قضاء و قدر ۱۳۱
- قَدَر علمی ۱۳۱
- قَدَر عینی ۱۳۳

۱۳۵	قضاء
۱۳۷	دو تعلق ناروا از مسئله قضا و قدر
۱۴۱	آثار مثبت اعتقاد صحیح به مسئله قضاء و قدر
۱۴۱	۱. گوارا شدن زندگی
۱۴۱	۲. برطرف شدن خُزن و اندوه
۱۴۱	۳. نیل به بهجت و سرور
۱۴۲	۴. آسودگی، آرامش و سلامت جسم و روح
۱۴۲	۵. بی نیازی و ثروتمندی حقیقی
۱۴۲	موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۱۴۳	منابع برای مطالعه و پژوهش

گفتار نهم

۱۴۵	➤ شرور و بلایا
۱۴۵	چیستی شر
۱۴۶	(۱) شر به معنای گناه
۱۴۶	(۲) شر به معنای عملکرد شیاطین
۱۴۷	(۳) شر به معنای بلاها و مصائب:
۱۴۷	اقسام شرور
۱۴۸	فلسفه شرور
۱۵۳	موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۱۵۳	منابع برای پژوهش و مطالعه

گفتار دهم

۱۵۵	➤ جهان شناسی
۱۵۵	اقسام جهان شناسی

۱. جهان‌شناسی فلسفی ۱۵۶
- جهان‌شناسی عرفانی ۱۵۸
- جهان‌شناسی دینی ۱۶۰
- جهان‌شناسی دینی به معنای خاص ۱۶۱
- نمونه‌هایی از حقایق جهان‌شناسی اسلامی ۱۶۱
- روش تجربی و جهان‌شناسی ۱۶۳
- موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۱۶۴
- منابع برای مطالعه و پژوهش ۱۶۵

گفتار یازدهم

- انسان‌شناسی (۱) ۱۶۷
- اهمیت انسان‌شناسی ۱۶۷
- گونه‌های مختلف انسان‌شناسی ۱۶۸
- (۱) انسان‌شناسی تاریخی ۱۶۹
- (۲) انسان‌شناسی علمی ۱۷۰
- (۳) انسان‌شناسی فلسفی ۱۷۱
- (۴) انسان‌شناسی عرفانی ۱۷۲
- (۵) انسان‌شناسی دینی ۱۷۳
- بهترین مرجع انسان‌شناسی ۱۷۳
- موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۱۷۵
- منابع برای مطالعه و پژوهش ۱۷۵

گفتار دوازدهم

- انسان‌شناسی (۲) ۱۷۷
- مقدمه ۱۷۷
- (۱) شناخت بُعد جسمانی انسان ۱۷۸
- (۲) شناخت روح انسان ۱۸۰

۱۸۱	 مبدا و منشاء روح انسان
۱۸۲	 قرابت روح انسان به خدا
۱۸۴	 ساخت های روح انسان
۱۸۵	 (۱) ساخت ذهن
۱۸۶	 (۲) ساخت دل
۱۸۶	 فطرت
۱۸۸	 موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۱۸۹	 منابع برای مطالعه و پژوهش

گفتار سیزدهم

۱۹۱	 انسان شناسی (۱)
۱۹۱	 فلسفه آفرینش انسان
۱۹۴	 چستی کمال
۱۹۶	 چستی سعادت
۱۹۷	 (الف) خوشبختی دنیوی
۱۹۸	 (ب) خوشبختی اخروی
۲۰۰	 موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۲۰۰	 منابع برای مطالعه و پژوهش

گفتار چهاردهم

۲۰۳	➤ جبر و اختیار
۲۰۳	 بطلان جبر مطلق
۲۰۵	 نفی اختیار مطلق
۲۰۷	 اختیار انسان از منظر آیات و احادیث
۲۰۸	 برخی آیات بیانگر اختیار نسبی

۲۰۹	برخی آیات دلالت کننده بر بطلان اختیار مطلق
۲۰۹	برخی احادیث مربوط به جبر و اختیار
۲۱۰	موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۲۱۰	منابع برای مطالعه و پژوهش

گفتار پانزدهم

۲۱۳	➤ جاودانگی (۱)
۲۱۳	مسئله جاودانگی
۲۱۴	اهمیت پرداختن به مسئله جاودانگی
۲۱۷	روش شناسی مباحث جاودانگی
۲۱۹	جاودانگی انسان در آیه عقل
۲۲۲	جاودانگی روح در آیه وحی
۲۲۵	موضوعات برای پژوهش و گفتگو
۲۲۶	منابع برای مطالعه و پژوهش

گفتار شانزدهم

۲۲۷	جاودانگی (۲)
۲۲۷	به سوی دیدار خدا
۲۲۹	علت ناخوشایند بودن مرگ
۲۲۹	بعد از رهایی
۲۳۰	پرسشهای مهم در باره معاد
۲۳۸	آخرت و حق الناس
۲۳۸	یک گفتگوی شنیدنی
۲۳۹	پرسش از لحظه های عمر
۲۳۹	سرنوشت اخروی خود کشی کنندگان
۲۴۰	بشارت ها و امیدها

۱. مغفرت بی پایان الهی ۲۴۱
۲. شفاعت ۲۴۱
۳. دعا ۲۴۲
۴. دوستی اهل بیت (علیهم السلام) ۲۴۳
- موضوعات برای پژوهش و گفتگو ۲۴۳
- منابع برای مطالعه و پژوهش ۲۴۴
- منابع ۲۴۵

www.ketab.ir

مقدمه

معرفت دینی به سه جهت سرّ بهترین معرفتها و دانشهاست؛ (۱) به لحاظ برتری موضوع آن: که مبدا (یا اوند متعال) و معاد و در برخی مباحث، انسان است؛ (۲) به لحاظ روش که در معرفت دینی، روش عقلی و روش نقلی معتبر و متداول است؛ (۳) به لحاظ فایده و سودمندی که برای سعادت این دنیا و سرای آخرت (سرایی نامتناهی) مفید است. از طرف دیگر در قرآن کریم، دینداری از روی تقلید از آباء و اجداد مورد مذمت واقع شده است؛ و متقابلاً به تفقه و درک عمیق دین توصیه شده است. یکی از اهداف دروس معارف می‌تواند نیل به دینداری پژوهشی و محققانه باشد. این نوشتار گامی است در این راستا.

در نوشتار حاضر که حاصل تدریس چندین ترم در دانشگاه‌های مختلف است، چندین رویکرد مدنظر بوده است: (۱) طرح مباحث مهم

و ضروری فکری و نظری؛ ۲) طرح مباحث متنوع، از خداشناسی گرفته تا انسان‌شناسی؛ ۳) طرح مباحثی که دغدغه همیشگی ذهن یک انسان حقیقت‌جوست؛ از قبیل فلسفه آفرینش انسان، چیستی کمال و سعادت. و... مباحث در شانزده گفتار تنظیم شده است. این نوشتار بر اساس سرفصلهای مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است؛ و برای درس اندیشه اسلامی یک تنظیم شده است. در پایان از همه خوانندگان، بویژه اساتید محترم و دانشجویان عزیز استدعا داریم نظرات اصلاحی خود را از مؤلف دریغ نفرمایند.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

www.ketab.ir